

Д Е Н Ъ

НАУЧНО-ПОЛИТИЧЕСКО СПИСАНИЕ.

ИЗЛАЗЯ ВСЪКИ ПОНЕДЪЛНИКЪ.

Подписванята на ДЕНЬ са въ вся година и не се предплащатъ. Тѣ захащатъ при излизането на всякой мѣсець. Годишнината за на всѣкъ годъ въ Турската Държава е четири (4) сребърни меджидиета, а за на вжнѣ отъ Държавата, една златна турска лира. Настоящите сж отговорни за стопността на листовѣтъ, за които сж тѣ поржчале. За вѣсти и за други частни помѣтивания, ще са плаща по 3 гр. на реда.

Писма, статьи, дописки и вѣщико що са отнася до уредничеството и до управлението на ДЕНЬ, ще са испраща на право до Ступанина на Списанieto: П. П. Карапетрова, въ Цариградъ на Асма-алтж, Чауш-башни, 6. — Писма, не освобождени отъ пощенски разноси и безъ подписка, никакъ не са приематъ. — Испрашанитѣ за обнародване писма или други ржкописи, били тѣ обнародвани или не, не са връщатъ назадъ.

НЕГОВО ПРЕОСВЕЩЕНСТВО

СВЕТО-ТЪРНОВСКИЯ ВЛАДИКА

Г-НЪ Г-НЪ

ИЛАРИОНЪ СТОЯНОВИЧЪ МИХАЙЛОВСКИЙ,

Роденъ въ село Елена (Търновско) на 1812 год.,

ПОМИНА СА МИНЖЛАТА СРЪДА ВЕЧЕРЪТА, НА 4-й ЮНІЯ 1875 ГОД.

Угаснѣ за всѣкога оная звѣзда, която въ най-тъмнитѣ времена на нашата съ Гърнитѣ борба ни е била водителка и освѣтителка; угаснѣ вѣчно оная звѣзда, къмъ която бѣхж обрнати погледитѣ на толкова милионни български народъ въ онии нещастни за него дни; угаснѣ и остави ни за всѣкога бившия Макарипополски г-нъ Иларионъ.

Деня 5 Юния бѣше день на жалость и на скърбъ, день на дълбоко огорчение отъ стърна на вѣщки наши сънародници въ столицата. Тоя день е билъ отреденъ да разнесе роковата вѣсть: умрѣ търновския владика!

Нѣ само Търновската Епархия изгубва своя любезенъ архипастиръ; нѣ само Елена оплаква горчиво скѣпоцѣнната загуба на своя снитъ. — Цѣлъ българский народъ жалѣе и трѣбва да жалѣе ненадѣйното изгубване на единъ отъ най-великитѣ поборници за възстановяването на самостоятелната Българска Иерархия.

Каквото и да са говори за нѣкои отъ послѣднитѣ дѣла на търновския владика, нашето мнѣние е, че бившия Макарипополски Иларионъ ще остане вѣчно живъ въ паметта на потомството, че въ реда на малкото велики личности, които е билъ честитъ да има българския народъ, и той ще държи едно лично мѣсто.

Да! двоцната първоборници за възстановението на Българска Иерархия, владичитѣ г.г. Авксентия Велески, Пансия Пловдивски, които ни оставихж преди нѣколко години, приехж при тѣхъ си своя достоенъ събратъ Илариона.

Нѣщо достойно за забѣлжване е, че търновския владика са завърнѣ въ Цариградъ и тогава дойде да го покоси нелицеприятната смъртъ. Съкашъ че нарочито съдѣбната е искала да го положи въ земята близо до онѣзи, съ които той е билъ нераздѣлянтъ во времето на своята света дѣятелность.

Читателитѣ ни ще намѣрятъ въ хроническия отдѣлъ на нашето Списанье едно кратичко описанье на процеса, който са извърши при погребението на славния покойникъ. До-пѣти ний ще са повърнемъ да поговоримъ за живота и дѣлата му, и тогава ще обадимъ какъ онѣнявами заслугитѣ на бившия Макарипополски. До тогава нека ни е позволено да не повѣдаме открито че г-нъ Иларионъ Търновский бѣше комахай най-кадрния членъ отъ високото ни духовенство и че всѣкой родолюбивъ Българинъ е длженъ да жалѣе тая драгоцѣнна загуба.

Като свършвами тоя нѣтъ съ толкова, намъ не остава освѣнъ да кажемъ на едно съ вѣщкитѣ си сънародници:

Вѣчна ти паметъ, великий народенъ добросторникъ!

Вѣчна ти паметъ, прочутъ българский поборникъ!

Вѣчна ти паметъ, славний защитникъ на черковнитѣ ни права!

СПИСАНЬЕТО «ЧИТАЛИЩЕ».

Какво станж съ списаньето «Читалище», което се издава от прочутото по своята не отколъшна сериозна дѣятелност читалищно тѣло въ столицата? Що станж съ това списанье, което, ако и слабо, ако и недостатъчно, минаваше за единственен органъ на читалищата по татковината ни? Защо вече не се издава и нема ли да се издава вече никакъ? Питатъ ли нѣ само тукъ въ столицата, но йоще и изъ много мѣста по нашенско.

Ний сме длъжни да кажемъ върху това двѣ три думи, да поеснимъ общото мнѣние, да хвърлимъ свѣтлина тамъ дѣто тя липсува.

И най-напрѣдъ: защо не се издава вече «Читалище»?

Ако попитате читалищното настоятелство, което е дѣйствителния издатель и притежател на това списанье, вий ще приемете твърдъ простия отговоръ: Читалище не се издава защото нема пари, сирѣчь защото подписниците на Читалище не испроваждатъ стойността на своитѣ спомоществования.

Това извинение за неиздаването на «Читалище», единствено извинение на настоятелството, не е, споредъ нашето мнѣние, достатъчно да ни убѣди, че настоятелството или по-право че тѣлото читалищно нема никаква грѣшка въ това отношение.

Подписниците не даватъ пари, нема пари, нема и «Читалище»! казва настоятелството. Но, ний ще попитаме почитаемиѣ господа членове отъ това настоятелство, какви *о-времени опити и мѣрки* направихъ за да не се пресича издаването? Положили ли са въ дѣйствие онова рѣшение отъ единъ заемъ, който можаше да стане твърдъ лесно и който щѣше да вкара работата въ единъ такъвъ правиленъ редъ, щото вече отъ къмъ парично отношение «Читалище» щѣше да бѣде доволно улеснено и щѣше да си излази о-време? А какво правятъ въ това сжщото време онѣзи умни и разумни людие, които други път въ подобни обстоятелства, ний виждахми да употребяватъ всичкитѣ си сили за запазване на Читалищното достояние? Какво правятъ онѣзи нѣкогашни родолюбци, за които *очарованьето* на «Читалище» бѣше нѣщо драгоцѣнно, а които днесъ нито искатъ да знаятъ за него? Дѣ ги тѣзи личности, които викатъ за пропаданьето на «Читалище», а сами, когато времето имъ позволя-

ва най-добрѣ, не са вѣставатъ въ читалищната сала?

И веднѣжъ, и дваждъ и триждъ станж какъ настоятелството призовава членоветѣ на събрание за да размислятъ върху това не маловажно питанье. И толкова пѣти това настоятелство е било честито да чака между четири голи стѣни идването на кой-годѣ членъ и въ глухото мълчанье, което е днесъ наслѣдило нѣкогашнитѣ живи и шумни разисквания, то е слушало само брънченьето на мухитѣ.

Всѣки отъ пъргавитѣ едно време читалищни членове има своитѣ важни и сериозни работи, които не му позволяватъ да отиде на Фенеръ да губи времето си подиръ разисквания, каквито сж тѣзи за издаването на «Читалище.» Да бѣше нѣкъдѣ да се ѣде и пие, да бѣше за нѣкое соаре, за нѣкой балъ, то тогава щѣше да бѣде по-друго. Тогава важнитѣ и сериозни работи щѣхъ да са отложатъ за утрѣшния день, защото . . . о, Боже мой! защото во всѣки утрѣшния день нема соаре и балъ и може да са работи колкото щещъ.

Така, каквото и да казватъ този или онзи, ний сме на мнѣние 1^о че грѣшката за издаването на «Читалище» не принадлежи само на външнитѣ настоятели и подписници; 2^о че настоятелството не си е дало трудъ да опита всевъзможнитѣ мѣрки за да не пресича издаването му; 3^о че и самитѣ членове сж не малко виновни като не сж са обадили на трикратнитѣ призовки да се събератъ и размислятъ: що да са прави «Читалище»?

Като отговорихми на първото питанье защо не се издава «Читалище», нека кажемъ и нѣколко думи за това именно, ще ли за напрѣдъ да се издава това списанье?

Преди всичко, ний трѣбва да не повѣдвами, че днешното настоятелство на «Читалище», е твърдо рѣшено да искара и тая годишнина на списаньето. Това настоятелство, както ни уверяватъ, имало вече намѣрение да земе всички възможни мѣрки за най-скорото отпечатване на закъснѣлитѣ книжки и подиръ това щѣло да продължи редовното издаване на «Читалище». Отъ това става твърдъ ясно, че тамъ отъ дѣто най-много зависи спирањето на «Читалище», че тамъ сжществува желанье да се издава. Прочее, «Читалище» не ще се спрѣ за напрѣдъ, поне за тая пета годишнина.

Има обаче едно нѣщо, което ще

вкара въ редовното му издание Повременното Списанье: това нѣщо е отзива, който се чака отъ външнитѣ настоятели, отзивъ, който до сега не е билъ доволно благоприятенъ отъ къмъ материална частъ.

И наистина, настоятелитѣ и подписницитѣ на «Читалище» по вѣнтъ въ нашенско сж длъжни част понапредъ да са отзовжатъ по-скоро въ това неволно време съ внасянията на стойността, що дължатъ. Тезоименнитѣ на «Читалище» по-братимовци, похвалнитѣ български Читалища, сж положени тоя път на испития. Да видимъ кое ще са покаже най-готово да помогне за едно общеполезно дѣло! Да видимъ кои сж онѣзи избранитѣ, които оцѣняватъ посланието, което иматъ! Да видимъ кое читалище сж управлява отъ хора умни и разумни, и въ кое членоветѣ са събиратъ само по мода или на татлъ-мухабетъ!

Ний ще са повърнемъ да поговоримъ за тѣзи читалища, а сега сме длъжни да похвалимъ публично Видинското Читалище, което едничко въ тѣзи усилни времена е смислило цариградския си братъ, издателя на Повременното Списанье.

КАКЪ СТОИ У НАСЪ РАБОТНИЧЕСКИЯ РАЗРЕДЪ.

III.

До тукъ ний са запознахми съ положението на работническия разредъ, а съ това заедно исказахми нѣколко думи за поправяньето и преобразуваньето на това положение на нашитѣ села. Нека евършимъ тука мнѣнията си за това отъ голѣма важностъ питанье.

Ако сполучимъ да направимъ пълно едно преобразование въ нашитѣ села чрезъ земеработеньето, ний лесно и скоро ще да видимъ да не сжществува вече невѣжеството въ което сме потъвали до сега. Казахми че трѣбва да се предава въ училищата ни и запознаване отъ земеработеньето; това предаване трѣбва да бѣде най-много въ селскитѣ училища. Нагледнитѣ преподавания и много други искусни методи, плодъ на многогодишни трудове, правятъ днесъ първоначалнитѣ науки така бързи както и лесни. Далечъ отъ да правятъ нѣкаква вреда на селскитѣ работи, тѣ йоще повече ги олекчаватъ и правятъ по-благородни. Какво остава йоще да правимъ?

— Да поставимъ всеждѣ добри учители. Тия учители трѣбва преди всичко да предаватъ на ученицитѣ си науки и обучения, които тѣ могатъ да полагатъ въ дѣйствие презъ цѣлия си животъ. Началата на религията и нравствеността на Евангелието сж науки за единъ по-зрѣлъ възраст; въ противенъ случай, религиозното преподаване дава на дѣца йоще малки е хула и нечестие; то не дава на дѣцата освѣтъ празни и безъ значение думи, то не поража-

да въ тѣхъ освѣтъ пустовѣрие и фанатизмъ.

Ний тука ще си позволимъ да кажемъ: религията до-сега са е лошъ, за да не кажемъ никакъ, преподавала въ нашитѣ села, ако приемемъ че тя са е преподавала нѣкога въ градоветъ. Грубитъ и фанатическитъ обхождания на гърцкитъ пастири сж въдворили голѣми лошотии въ татковината ни; тѣ сж ни лишили токе и отъ светлината на вѣрата ни, и отъ самата ни истинна религия. Ний питами, въ що състои религията? Да ли въ лоше наученъ и йоще по-лоше разбранъ катихизисъ? да ли въ страхуването отъ дявола, отъ злитъ духове и отъ врачкитъ, безъ никаква любовъ къмъ чловѣка и къмъ ближния? да ли въ нѣкоя идолопоклоннически обичай, които много често са срѣщатъ въ татковината ни? Нѣщо плачевно! — Най-неприлични и най-несходни вѣрвания, най-безсрамливи суевѣрия, най-извѣржни предразсѣдци: това е благочестието, което са е разпространявало и което и днесъ йоще сѣществва въ народа. Истинната религия не състои въ догмитъ и тайнствата, въ суевѣрието и страха, тя състои въ любовта къмъ Бога, въ любовта къмъ чловѣка. Щомъ нашитъ пастири, нашитъ свещеници даватъ въ черковитъ и въ общественикитъ заведения неизбѣжни и добри съвети на стадото си; щомъ прочитатъ нѣкои добри разсѣждения по практическата нравственостъ, по земемерителството и по природнитъ науки, и тази частъ, заобиколени отъ много слушатели, тѣ ще са одобрятъ съ мощното влияние, отъ което са лишаватъ, и което не състои освѣтъ въ истиннитъ и добродѣтелнитъ примѣрни наставления.

Но не стига само да основемъ училища по селата, трѣбва йоще да ги снабдимъ и съ учебници сходни за селянитъ. Избора на нѣкои добри книги, които по причина на полезността си, са наричатъ *общии книги*, и които ще бждатъ, разбира са, подъ внимателното надзираване на опитни управители и професори на училищата, е неизбѣжното нѣщо съ което може да са помогне на изрвоначалното наше преподаване. Нѣкои изводи отъ Естественикитъ науки; живоописанията на по-знаменититъ и по-полезнитъ на човѣчеството мжжѣе, както и тѣзи на по-славнитъ и по-ученитъ; разкази отъ кѣщната икономия; кратки и ясни разсѣждения за правата и длжноститъ на чловѣка, на гражданина и при, сж книги неизбѣжни за въ нашитъ села. Но злощастие обаче на езика ни йоще не сж преведени или написани подобни книги, които бихми могли да туримъ въ употребление. Освѣтъ това на назе сж нуждни книги по земемерителството и ветеринарството; паржчии учебници за градинарството, орачеството, дърводѣлството, жельзарството, които ний немами, но които трѣбва да придобиемъ. При венчкитъ тия, можемъ да притуримъ и науката за селската архитектура, която заслужва да бжде въ рѣцѣтъ на всѣкого. А слѣдъ венчко това ще кажемъ, че нищо не е по-лесно отъ да въведемъ въ селата си тая номенклатура.

Каква радостъ ма обзема като си припомнимъ, че преди нѣколко години, когато живѣяхъ и прокарвахъ пролѣтнитъ дни

на младостта си тамъ дѣто най-напрѣдъ сѣмъ чулъ майка си да ми каже *синко*, каква радостъ ма обзема, казвамъ, като си припомнимъ, че една вечеръ като са намѣрвахъ на единъ сборъ, сѣдлѣнка нареченъ по нашенски, ма накарахъ да имъ прочитамъ високо, наскоро тогава преведения *Робинсонъ*! Тая вечерна сѣдянка са съставляваше отъ равно число хора и отъ двата пола, и впечатлението което имъ причини прочита на тая малка книжка би такъво, което не ще са изглади отъ умоветъ имъ додѣто сж и живи. Онова което ма зачуди най-много бѣше, че слѣдъ като са свѣрши прочитането на книжката, всѣкой сериозно почна да мисли и да сѣди за поетжкитъ и дѣлата на *Робинсона* въ пустия островъ, за неговия животъ и за неговитъ трудове. Сега, можемъ ли да кажемъ че проститъ хора не сж готови да исчерпатъ нѣкаква ползица и изъ много йоще подобни прочити? можемъ ли да кажемъ ченашитъ трудове бихж отишли на пусто, ако са потрудохми да дадемъ полезни нѣкои книжки въ рѣцѣтъ на нашитъ невѣжни братия, на нашитъ селяни?

Кой може да оцѣни влиянieto на една само добра книга турена въ рѣцѣтъ и предъ очитъ на невѣжия селянинъ? О това влияние е голѣмо, то прави и най-невъзможното възможно. Прочитането на *Робинсона* въ първоначалнитъ училища не вджхва ли въ душата на младитъ дѣца сѣщитъ распадения, които сж подбудили младия мореплавателъ да направи едно значително въ днешнитъ времена земеописателно изнамѣрване? Томбакто не откри ли са отъ сина на единъ селянинъ, отъ младия Келе?

Обща библиотека е потребна най-много по причина за рано-излѣзлитъ изъ училище. Истинното познание ще противоположи просвѣщенieto на невѣжеството, свѣтлината на тъмнината, религията на суевѣрието. Днесъ въ нашата татковина нема никаква разбория; нето са знае кой пѣе, нето са знае кой плаче. А какви книги, какви учебници са употребяватъ най-вече въ селата — това е, което не е познато на никого. Трѣбва у насъ всѣкой единъ да знае причината на всѣко зло. И така само ний ще са научимъ що сж били преди и що сж днесъ, а йоще и какво трѣбва да бждатъ въ бждѣще.

III.

КОГА, КАКЪ И ЗАЩО ЩЕ СА СВѢРШИ СВѢТА.

отъ

Стояна Николаевича Михайловскаго.

III.

Читателитъ и читателкитъ на *Денъ* несумненно иматъ познанство съ *кометитъ*, страшнитъ тѣзи комети, опашати звѣзди, подобни на диви звѣрове, които са скитатъ по вселенната безъ да знайтъ защо и сегисъ-тогисъ ни са вѣставатъ въ най-мрачна перспектива! Когато нѣкоя отъ тѣзи бѣснички и повлѣканести звѣздици ни дойде на гостѣе, колко не пискаме, колко не крѣскаме, уплашени, умърлушени, растреперяни до немай-кадѣ! И какви приказки въ горкия народъ, какви не суевѣрия, какви не бабини-деветини, — прокобения за война, гладъ, моръ, и пр.! Е добръ,

колкото страхъ задаватъ почитаемиитъ тия *комети* на легковѣрнитъ невѣжди, толкова страхъ задаватъ и на ученитъ. Отъ нѣколко вѣка на самъ, хляди вѣти са е предсказвало че, между много-численнитъ комети, ще са случи нѣкоя по-вѣртоглава, която безъ да му дири много-много ще са хвърли върху бѣдния нашъ глобусъ нечаянно, и като го повлече далечъ отъ свѣтлината и отъ топлината на сѣлицето, ще го смачка негдѣ въ лѣднитъ и тъмнитъ пустини на безкрайността! И самъ Бюфонъ, великия тоя френски писателъ и натуралистъ, и всичкитъ даже учени на послѣднитъ двѣ стогодинини, треперяхъ предъ дългокоситъ тѣзи звѣзди, — звѣзди които, като сж минавали близо до насъ *землици*, блиска сж зрителки на толкова войни, на толкова тираниства и крѣвопролития, и сж били *отговорни* за безумieto и мискинската свирѣпостъ на нашето микроскопическо племе.

Тая боязнь, тия предчувствия иматъ ли си мѣстото?

Не, отговаряме ний. Кометитъ не сж толкова всесилни. Истина, че законитъ на механиката не са въспротивятъ никакъ щото едно небесно тѣло, комета или друго, да не удари земята вървейки по пѣтя си: *превзходната гармония* която философитъ сж търсили въ движенieto на небеснитъ тѣла не сѣществва, — или поне до толкова колкото са касае за частното запазване на нашето племе. Може нѣкоя комета единъ день да бжде доста любопитна за да са запознае и здрависа съ земята, близо-близо, що би станало тогава? Земната ось ще ли са обърне, моретата ще ли измѣнятъ лѣглото си, и пр.? Вѣроятно не: тия звѣзди сж доста лежки, и не би могли да причинятъ такива феномени; вѣществото което ги съставлява не е даже и толкова гѣсто колкото е гѣстъ въздуха що дишамп. Това вѣщество е единъ видъ газъ въздухообразенъ, но толкова рѣдкъ щото не би могълъ да проникне и въ атмосферата земна даже; — и така, тоя газъ не би могълъ тоже нито да поклати земята. Прочее, драги приятели, срѣщането на земята съ една комета не ще докара никакво вълнение, и ако такова срѣщане стане нѣкога, можемъ да вѣрваме че никой нема да го осѣти, освѣтъ астрономитъ, разбира са.

При венчко това, необходимо е да приложимъ че различнитъ газове които влѣзватъ въ съставъ на кометитъ могли би да бждатъ вредителни, да са намѣрватъ подъ такви условия щото тѣхното смѣсване съ нашата атмосфера да докара задушаването и истрѣбването на венчкитъ живущи сѣщества. Така на примѣръ, ако една комета съставена отъ въглеродни испарения би срѣщнала и обградила внезапно земята, смѣшенieto на кислорода който е въ нашата атмосфера съ тѣзи въглеродни испарения ще унищожи скоро-скоро животнитъ условия на въздуха който дишаме, и ще присни съ послѣденъ сѣнь венчкото чловѣчество. И, по злощастно, спектроскопа ни показва че дѣйствително има комети точно и цѣлокупно съставени отъ въглеродни испарения! Нека си въобразимъ отъ друга стѣрна че една комета, съставена преди венчко отъ водородъ, доближи и опрѣ точно до

върха на нашата атмосфера, — нова пакъ опасност! . . . Бързината съ която ще са сръщнатъ земята и комета (30 килом. въ секундата за земята и 40 за кометата) ще породи едно подпалване, — сир. водорода на кометата ще пламне изведиждъ, и въ небесното пространство ще блъсне едно хубаво тържество, единъ фантастически пожаръ, подобенъ во всичко на прекраснитъ *свѣрни сияния*: — но за насъ, клѣти *землици*, това тържество ще бѣде ужасъ и трепетъ, защото кислорода който е въ въздуха ни ще раздрава общия пожаръ и ще му служи за храна; най-послѣ всичко ще са преобърне на прахъ и пепелъ, всички земни сѣщества, чловѣци, животни, растения, и пр.

Ето прочее, мили читатели и читателки, единъ вторъ способъ за пестрѣване на интересната наша чловѣчина. Такъвъ единъ грандиозенъ пожаръ ний едва можемъ да си го въобразимъ; народитъ ще са опежътъ — както са опичатъ агнетата въ една фурна. Нема тогава помощъ отъ нигдѣ, нема *тулумбажи* да гасѣжтъ пламачитъ, нема топове да са гърмѣжтъ както въ Цариградъ во време на пожаръ, не ще са чуе нигдѣ да викатъ: *янеги варѣ!* . . .

Но недѣйте скърби, не, — всичко това е предположение, *теория* на която трѣбватъ хиляди години за да са обърне въ *практика*.

На каквито *сциентифически принципи* и да са основава възможността за сръщанъето на една комета съ земята, — тая възможность, спорѣдъ насъ, не трѣбва да дава страхъ никому. Ето защо. Кометитъ сѣ истина толкова многобройни въ небесата, колкото сѣ рибитъ въ морето; милиони и милиарди сѣ тѣ, и не са минува година да не сѣгльдаме по нѣколко близо до земната орбита. Но небесното пространство е толкова широко, безгранично и неопредѣлно, щото трѣбало би едно изключително обстоятелство за да може една комета да са неспречи и застани *точно* на пътя, който земята слѣдва въ годишното си обръщане около сѣлцето. Такова нѣщо станало, говорѣжтъ, прѣвъ год. 1835. Но нека предположимъ два пътя които са кръстосватъ; нека предположимъ тоже двѣ лица които вѣрвѣжтъ всѣкой въ единия отъ двата пътя; можемъ ли отъ това да заключимъ че тия двѣ лица ще са сръщнатъ *точно* на онова мѣсто дѣто двата пътя са пресичатъ единъ другъ, — *на кръстопътя*, както казватъ Българитъ?? Трѣбало би за това вѣрвѣжсамъ да е сѣщия, растоянъето да е сѣщото, и пр. и пр. . . Но какъ е възможнo това за земята и за една комета? Земята въ единъ часъ зема шестстотинъ и петдесетъ хиляди левги пѣтъ, а кометата деветстотинъ хиляди! . . .

Понеже е думата за падане на небесни тѣла, трѣба да поменемъ нѣщо и за *аеролититъ* най-паче за тѣзи аеролити, които са отличаващъ съ огромната си величина; като механически ударъ, тѣхното падане трѣба да ни задава повече страхъ отъ колкото всѣкой комета. Аеролититъ сѣ части отъ разорени свѣтове, и сѣ много повече на брой отъ дългокоситъ звѣзди; много отъ тѣхъ сѣ паднали върху земята, и са отличаващъ съ една забѣлжителна тежестъ. Така напримеръ, сръщатъ са негдѣ аеролити

отъ хиляда, десетъ хиляди, двайсетъ хиляди килограмма, и нѣкои маси отъ първородно желѣзо, намѣрени на върха на нѣкои планини сочатъ да сѣ метеорическо желѣзо; въ такъвъ случай можемъ да си въобразимъ паданъето тукъ-долу на аеролити отъ нѣколко стотинъ-хиляди килограма. Халлей изучи добръ единъ болидъ, на който диаметра нѣмаше по-малко отъ три километра, а Пети, директоръ на Тулузката обсерватория въ Франца, откри другъ единъ който имаше више отъ четири километра диаметръ. Истина, че едно небесно тѣло за да може, съ паданъето си върхъ земята, да причини голѣма нѣкоя катастрофа, като наприм. притисванъето или строшаванъето на нѣкой континентъ, било би нужно да има повърхността и тежестта на цѣла Европа. Но знаемъ ли да ли нема аеролити отъ такава величина? . . .

Както и да е, а всичкитъ тѣзи съображения сѣ и основни и безосновни, и възможни и невъможни.

Астрономията предлага, предполага, — толкова; тя не увѣрява. . . .

Всякой си има едно убѣждение по този предметъ, а убѣжденията произхождатъ отъ принципи. . . .

И така нека изучимъ и другитъ начини, по които земята би могла да са успокои о *Господѣ*. (Слѣдва).

ПО ОТХРАНАТА.

(Споредъ сказаното въ Тулчанското Читалище отъ Кр. Ив. Мирский.)

Ако и да съмъ увѣренъ, почитаеми г-да и г-джи, че вий сте имали вече неведиждъ случай да слушате или да четете поучения по отхраната, то лаская се отъ сладка надѣжда, че не ще ви бѣде безполезно да слушате и да четете още много пѣти поучения по тоя предметъ, който е толкова важенъ за народния ни животъ, особено въ сегашно време, когато гледаме да са стрѣми всичко къмъ усъвършенствуванъето си, когато видиме, да са грижатъ за своето развиване и най-просвѣтенитъ народи въ образования свѣтъ, въ който отредилъ Управителя на вселенната живѣлище и на нашия, недостоеенъ още за хубавото названъе «образованъ» народъ.

Азъ приехъ да ви поотегчѣ съ една кратка сказка по отхраната най-повече за това, дѣто, за голѣма жалость, забѣлжихъ и чухъ отъ приятели, че са намиратъ още помежду бодритъ иначе въ поевропейчена Тулча и такива български бащи и майки, които, види са отъ незнаенъе или голѣмо занимане, необрачатъ такова внимание на отхранванъето или отглежданъето на милитъ си и драги дѣтци, каквото заслужава, по голѣмото си значение и важность, това начало и основно учение, безъ което е тежко, да не кажѣ невъможно, и на най-способнитъ и съ широки педагогически или възпитателски познания учители и учителки да даватъ на обществото ни достойни граждани и гражданки, вѣрни и полезни синове и дѣщери на общата ни майка България, и родолюбиви и ревностни души за просвѣщение то и събужданъето на много назадъ останѣлия въ праворазбраната цивилизация малъ нашъ народъ.

Да, голѣмо значение има отхраната, а при всичко още малко грижа са полага за него, и не са оцѣнява то отъ всѣкого, както Господъ далъ и както прилича. Време е вече да са убѣди всѣкой, че за родителитъ, слѣдъ стараенъето си за своето прехранванъе, както и за прехранванъето на рожбитъ си, нищо по-свето, колкото грижата за отглежданъето, за отхранванъето, за възпитанъето на чадата си. Всѣкой родителъ е длъженъ да бѣде достоенъ за титлата «добъръ отхранвачъ», щомъ земе върху си названъето баща или майка. А знаете ли защо? — За нищо друго, освѣтъ за това, дѣто му са налага това като свещенна длъжность отъ законитъ, които наредилъ въ неизвѣстно за насъ време Законодателя на природата, за да са управляватъ по тѣхъ всичкитъ неговъ сѣздания въ естеството. Най-голѣмото стремление на човѣчеството отива, понеже трѣба да отхожда, къмъ себе усъвършенствуванъето си. Сетивъ духа на времето, въ което живѣемъ ни обажда, че сми длъжни ний о-време да са славимъ за своето развиване и усъвършенствуванъето. А основата на усъвършенствуванъето е отхраната. *Само посредствомъ добрата отхрана става човѣкъ човѣкъ*. Тая света истинна са подтвърждавали всичкитъ дълбоки мислителни до нашето време; нея, чини ми са, ще проповѣдатъ и бѣдѣщитъ безпристрастни проповѣдници.

Заради това, както всѣкой, тѣй и нашия народъ само тогава може вече да полага че е стѣпилъ въ пѣтя на напредѣтка, когато са увѣри, че е почнѣлъ дѣйствително да са грижи за своето добро отхранване, за своето развиване, както и за своето сѣзване и свѣстяване. И най-голѣми богатства да владѣе единъ народъ, *ако са лишава отъ гора*, не може са счита за богатъ. Последната мисль сполучилъ да докаже най-добръ всеизвѣстния французский философъ Жюль-Симонъ, който билъ дълго време и министъръ на просвѣщенъето въ своята образована татковина.

Подиръ тоя краткъ въводъ, позволете ми да ви помоля да благоволите да ми пожъртвувате за нѣколко време своето внимание, за да чуete и разберете добръ отговора на питанъето, което ще съставлява темата на настоящата ми кратка сказка. Това питане е: *На какво сѣ дълженъ родителитъ да научаватъ своитъ си рожби до шестата имъ година?* Отговора на него, длъженъ съмъ тука да кажѣ, съмъ си съставилъ най-повече по проповѣданитъ начала на прочутия Ческословенский педагогъ или отхранвачъ Яна Амоса Коменскаго, който билъ видѣлъ първий пѣтъ свѣтлината на свѣта въ 1592 год. на 28-й Марта, и който оставилъ, като плодъ на злонаетния си животъ, слѣдъ смъртта си († 1671 г.) едно безсмъртно, много пѣти и то на повече язици препечатвано, списане.

* * *

Кой не знае, че ако искаме да имаме или да събираме благородни овочия, трѣба да обраќаме внимание на овочкитъ още въ крѣхката имъ възраст, така да кажѣ въ дѣтинството имъ, докѣ сѣ млади и прѣгвѣтелни? А така и родителитъ, ако искатъ да си отгледатъ, съ умственния си и вещественъ

капиталъ, който полагатъ като подѣлъ, която не имъ е повраца отъ рожбитѣ имъ, когато порастнатъ и станатъ самостоятелни, ако искатъ, казвамъ, да си отхранатъ достойни и способни синове и дъщери, то длъжни сѣ да почватъ да са грижатъ за своитѣ си чада още дору сѣ тѣ, рожбитѣ имъ, млади, прегъвателни. Заради това родителѣ сѣ длъжни да са олавятъ за развитието на дѣцата си още дору сѣ въ кѣщи, докѣтѣ не сѣ почнали да ходятъ на училище. Всѣкой родителъ е длъженъ вече да гледа още на време да са убѣди че дѣцата до шестата си година, сирѣчь до времето, въ което почватъ да ходятъ на училище, вече заприличаватъ на поостарѣли овозки, които можѣтъ жѣчно, дори и никакъ не можѣтъ да са исправятъ. Ето защо всѣкой опитенъ отхранвачъ би са съгласилъ съ насъ, като му кажемъ, че свѣтваме родителитѣ, въ името на милитѣ имъ рожби, да са олавятъ за образованъето и просвѣщенъето на своитѣ си чада още докѣтѣ сѣ тѣ въ дѣтеката си възраст. — Подаръ това нека вече ми бѣде позволено да начъртаѣ начина, по който би трѣбвало да са образува и просвѣщава човѣкъ въ крѣхитѣ му години.

Основата на всѣка мудрость е първомъ пoboжността. Но тая причина родителитѣ сѣ длъжни да са постараятъ да всѣятъ въ сърдцата на рожбитѣ си най-първенъ *пoboжностъ*, на напoкoнъ *цѣломудрие* и *знания*.

Пoboжностъ можемъ каза, сѣ всѣли един родители въ чадото си, а) когато сѣ го научиле да вѣрва, че Богъ, свѣтскія създатель и управитель и човѣческый еждитель, е всѣкога и всѣкѣдъ при насъ, и че сми длъжни да търсимъ Бога въ всѣко негово дѣло; б) когато го научили и убѣдили, че трѣба да са страхуваме отъ Бога, да го обичама и да му са покоряваме, и в) когато го убѣдили да вѣрва, че, незабравяницъ никога на Бога трѣба най-много въ него да намирама спокойствие, радостъ и утѣха. Това е сѣмната пoboжностъ, плодoносная божий рай, за който до шестата си година дѣтето толкова понятия трѣба да земе, щото да знае: че има Богъ, и че като е Той на всѣкѣдъ всичко види отведнѣжъ, и че който Го слуша, нему дава Той храна, пиѣе, облѣкло и всѣкакво; който не слуша, него и убива; за това че трѣба да са боимъ отъ Бога и Нему всѣка сутрина и всѣкой вечеръ трѣба да са молимъ, че трѣба Него да обичама повече отъ насъ си, и да правимъ това, което ни заповѣда Той въ своитѣ заповѣди и съ гласа на непоквернената ни съвѣсть. До толкова можемъ вѣлики пoboжностъ въ всѣко шестъ-годишно дѣте.

Цѣломудрие и всевъзможнитѣ добродѣтели всѣкога посѣвама въ дѣцата, когато ги учимъ:

а) *На умѣренность* да не преядатъ и препиватъ.

б) *На скромность*, да са отнасятъ човѣшки при вѣденъето, пиянъето, исканъето нова премѣна и прочее.

в) *На чистотата*, да обичатъ да държатъ чисто себе си и дрѣшкитѣ си и пр.

г) *На вниманъето*, да забѣлѣжватъ постаритѣ отъ тѣхъ какъ са обнасятъ, що вършатъ приговарятъ;

д) *На послушанъето*, да са покоря-

ватъ на по-старитѣ отъ тѣхъ, особенно на баща си, майка си, баба си, дѣда си, батюницитѣ си и какинитѣ си;

е) *На правдоговоранъето*, да не приематъ да лъжѣтъ, но да казватъ истината така щото тѣхнитѣ думи, както заповѣда Исусъ Христосъ, да бѣдѣтъ, щото е, е; а щото не е, не е;

ж) *На работливостъта*, да не стоятъ никакъ праздни, но все да сѣ завзети въ нѣщо си;

з) *На себевладѣанъето*, да са научатъ не само да говорятъ, но и да мѣлѣтъ когато трѣба, напр. когато говорятъ старитѣ;

и) Да са учѣтъ и да претърпѣватъ, и да не са упорствуватъ на волята си (да не са инатѣтъ), тѣй щото още отъ малки да са научатъ да са управляватъ;

к) *На услужностьта*, да иматъ добра воля да послужватъ на старитѣ, което прави човѣку все голѣма честь;

л) *На учтивостьта*, да са обнасятъ прилично, да поздравляватъ, да подаватъ рѣка за поздравление, да са покланятъ, да благодарятъ, и да не приематъ подарѣкъ отъ кого да е и проч.; най-послѣ

м) *На приличното стоене*, така щото да не сѣдѣтъ предъ стари хора, или да сѣдѣтъ само слѣдъ като ги поканятъ да сѣднѣтъ.

Колкото до *знанията*, тѣ са основаватъ най-много на мудростьта, на разумностьта. — Когато бѣхъ на баща си младичѣкъ и на майка си единѣкъ, то той, казва премудрий Соломонъ, ма поучаваше, и ми казваше: Гледай да станешъ умненъ, сине мой! и старай са всѣкакъ да са снабдишъ съ здравъ и разсѣдливъ разумъ. Така и разумнитѣ родители сѣ длъжни да са грижѣтъ не токо за това да поддържатъ живота и здравъето на дѣцата си и да имъ трупнатъ вещественно иманъе; но и за това, да уведѣтъ въ сърдцата имъ мудростьта и разумностьта, защото такиваго добродѣтели сѣ всѣкогажъ по-сѣхши отъ венчкитѣ драгоцѣнни каманъе. Разумностьта, казва автора отъ когото черпимъ тѣзи редовци, държи въ дѣсеницата си длъжината на днитѣ ни, а въ лѣвицата си всѣкакво богатство и слава. На това трѣба да прибавимъ, че и най-безцѣпния за хората имотъ — честъта — пропехожда отъ разумностьта. Блаженъ е ози човѣкъ, който намѣрилъ мудрость, и ози който придобилъ разумъ. Мудростьта е животното дърво за тѣзи, които я пригрѣщатъ, и блаженни сѣ, които я иматъ. Мудростьта ни възвие, когато я въздигама; тя ни прославлява, когато я пригрѣнемъ, тя полага на главитѣ ни вѣнецъ на благодать, и ни дава корона на слава. (Притчи; Гл. 3.)

Родителитѣ сѣ длъжни да обучаватъ своитѣ си чада на мудростьта и на знанията още дору сѣ въ дѣтеката си възраст. *Но какъ да ги обучаватъ?* Така, както е възможно; споредъ силитѣ имъ. Напримѣръ а) *Физиката*, или по-право казано естествознанието въ малкитѣ дѣтца е вѣденъето, пиянъето, спанъето, растенъето и пр. Но тѣ не разбиратъ това. Тѣ едва ли въ втората и третата си година почватъ да поразумѣватъ що е папа (ѣде), що нани (спи) и пр.; сѣтнѣ на що са казва хлѣбъ, вода, огънь, земя, вѣтръ, студено, топло; човѣкъ, конче, агънце и пр. На тѣзи нѣща ги учи

майка имъ или бабачката имъ, като имъ говори: Вижъ конче! птиче! котенце! дѣтенце! и пр. Въ четвъртата, петата и шестата година трѣба да са продължава въ подобни познавания все полека-лека, за да са научатъ да познаватъ що е камакъ, нѣсѣкъ, глина, дърво, клонъ, пѣпчица, цвѣтъ и пр.; въ тѣзи си години да са научѣтъ да знаятъ нѣкои овозни, като черешнитѣ, крушитѣ, абалкитѣ, гроздето и др.; сѣщо да знаятъ имената на тѣлеснитѣ си позабѣлѣжителни членове (рѣцѣтъ, краката, главата, очитѣ и др.) и до неидѣ си и всѣкой членъ за що е. (Рѣцѣтъ да пипама, краката да ходимъ, очитѣ да гледама, ушитѣ да чуваме и пр.) Често трѣба за това да ги питатъ родителитѣ имъ, особенно майката или замѣстницата ѝ: що е това? какъ казватъ на това? защо е това и пр.

б) Отъ *оптиката*, сирѣчь отъ тая частъ на физиката, която разправя за свѣтлината и за гледанъето; до шестата си година дѣтцата трѣба да са научатъ: що е видѣлина, що тъмнина, послѣ имената на по-главнитѣ багри: черната, червената, бѣлата, зелената, жѣлтата и др. При това трѣба постепенно да имъ привикваме очитѣ на по-ясното. Безмѣрната свѣтлина, както и извъмѣрната тъмнина не е за гледѣ ни, особенно пѣкъ не е за гледѣ на дѣтцата. Обогрени (боязливи) нѣща трѣба да имъ са показватъ съ цѣлъ да запознаятъ багритѣ именно въ втората и третата имъ година. Въ тая имъ възраст е добръ и да са тургатъ на шийкитѣ имъ леки красиви огърлѣчки, хубави герданчета и пр., и да имъ са показватъ тѣзи окраси въ огледалото. Така са остри гледа имъ и са облагородява душата имъ. Въ четвъртата имъ година, както и въ слѣдующитѣ добръ е да са изнасятъ или да са извоздатъ дѣтцата отъ време на време на двора, въ градината, на полето, при рѣката и другадъ, за да имъ са показватъ на очитѣ живинитѣ, дървесата, цвѣтята, житата, текущитѣ води, въртящитѣ се кола на мелницитѣ и пр. и пр. Да имъ са показватъ и щамницитѣ въ книгитѣ, образитѣ по стѣнитѣ и др. т. (Разбира са, не сѣ за дѣтскитѣ очисти страшинитѣ или чудовищнитѣ картини.) (Слѣдва).

ПИСМА ВЪРХУ ЦИВИЛИЗОВАННИТѢ ГОСПОДЖИ.

Второ писмо.

Любезна ми Хриске!

Въ чуждия за мене тукъ градъ не намирамъ никаква утѣха; бия си, вѣрвай мя, непрестанно челото и са чуда на ума си, който ма е така лукаво измамилъ за да са откъсамъ отъ прегрѣдкитѣ ви. Азъ са побояхъ тука отъ нечистия въздухъ, когото така сладко дишатъ образованитѣ Дунавкини; азъ станяхъ та са развалихъ съвѣмъ и, не приличамъ вече на себе си откакъ съмъ стѣпила на тая описана крайдунавска земя. Ходихъ, търсихъ, мѣчихъ са, нѣ не намѣрихъ нищичко, което да ми развесели очитѣ и поутѣши сърдцето. Нема тукъ нашитѣ зелени градини, бистри извори, студени чашми и природни расходи, нема оная любовь къмъ приг-

Ното, къмъ естественото, нема
нема нашитъ хора, ако и селчани, въ
конто така добръ знаятъ да чувствуватъ
природната хубоестъ. Нъ защо си губя
времето, и съмъ зела да ти разказвамъ
за тѣхнитъ сърдца? Нека Хриске дой-
демъ пакъ на тѣхнитъ умове истъчени.

Тукашната госпожа искрено вѣрва,
че тя не е за друго създадена, че нема
друга длъжностъ на тоя свѣтъ, освѣнъ
да слуша и да са гордѣе кога казватъ,
че е хубавица. Тя е весела и щастлива
вече, кога въ нѣкое събрание нема дру-
га като нея красива; нъ най-намусена е
кога съгледа нѣкоя капела по-гиздава
отъ нейната. Тукашната цивилизована
Българка са радва най-много кога раз-
бужда надѣждитъ на тогова и оногова . . .
Да, познахъ ги вече що сж за хора на-
шитъ сестри. Тѣ си начъртали вече жи-
вота като сж са преселили тукъ. Защо-
то не мисли Хриске, че тѣ сж бо-зна!
отъ кои градове, — не, и тѣ сж били
селчанки като насъ днесъ, нъ конто ве-
че не въеприематъ да са кажатъ овчар-
ки, козарки, жътварки и пр. Тѣ са чер-
веняетъ, ставатъ като чукундуръ, щомъ
имъ кажемъ че сж отъ еди-кое-си-се-
ло. Повлѣкли са подиръ трудолюбивитъ
си мжжѣе, конто дошле насамъ за по-
голѣма търговия; запратили старитъ си
облѣкла и обичаи, чули, видѣли други-
тѣ какъ живѣятъ на готово, и тѣ сж
прекръстили вече и захванали другъ
животъ и съ когото сж днесъ гордѣ-
ятъ!! Охъ! прокопсанитъ!
Толкова сж напреднали тѣ днесъ, щото
святъ на всѣка крачка и отчаяние и о-
безсърчанье. Горко му! който ги ерѣще
по пѣтя си. Да ихъ поглѣднешъ, ще
кажешъ ангель, нъ да ихъ разберешъ,
ще бѣгашъ вѣрвай ма, три дни далечъ
отъ нея. Безброй сж тѣхнитъ лукавцини,
нехвѣлти работи, тѣхнитъ лицемѣрия и
вѣрлостни.

Азъ бихъ желала, едно по едно да ти
ги искажа въ писмото си, и да имъ съ-
дѣра пердетата що висятъ на очитъ имъ,
за да ти покажа и тѣхния тогава езикъ,
който е цѣль пѣкжлъ; нъ що да сторя,
кога съмъ ги до толкова намразила по-
ради всичкитъ имъ безобразности, че
искамъ и селото ни да ги не знае, да
ги не чува.

Тулча, 28 Майя, 1874.

Твоя Дружка Карамфила.

О, драго музо, етига вече
Хвърли мечти стѣнания,
И остави ти най-далечъ
Невѣрнитъ създания.

Напраздно все, не ги моли,
Не чуватъ тѣ жалобенъ гласъ,
Не чуватъ твоитъ молби,
Тѣ подли сж . . . на всѣки часъ.

Жекуватъ салтъ за крамола;
И пустоелавѣе ги гори;
Душа имъ — адъ; сърдце скала
А патриоти ужъ — они . . .

Охъ! остави ти горний свѣтъ
Бо-монда български богатъ,
Дойди да идемъ частъ напръдъ
Въ дома на нашия селскій братъ.

Ний тамо щемъ намѣрме
И вѣрность, искренность, любовь,
И простота ще видиме,
О тамъ подъ българскій покровъ.

ВЖТРѢШНИ НОВИНИ.

Цариградъ, 8 Юний, 1875.

Събраньето отъ нѣколко цариградски
Българи на 2й Майя продължаваше да
бѣде дневно питанье въ столицата, ко-
гато жаловитата вѣсть за ненадѣлната
смъртъ на Свето-Търновския владика
г.г. Илариона дойде като молния да по-
рази всичкитъ ни цариградски сънарод-
ници. Бѣше въ четвъртъкъ на 5-й того.
Всички Българи въ столицата са разго-
варяхъ за погрѣбенieto на великия по-
койникъ, което щѣше да стане над-вечеръ.
Единъ призователъ билетъ направенъ
отъ стѣрна на Негово Блаженство Ек-
сарха и обиколень въ черно са разли-
саше отъ ржка на ржка. Тоя билетъ и-
маше това съдържанье:

«Негово Блаженство Българския Ек-
зархъ г. Антимъ I-й съ прискърбие въ-
стѣва смъртъта на Негово Високопрео-
свещенство **Илариона Търновский** и
призовава всички родолюбиви Българи
въ Столицата да са намѣрятъ на поgre-
бенieto, което ще стане днесъ въ народ-
ната българска черква на Фенеръ.»

Надвечеръ два парахода, нарочито хва-
нати за множеството, което са пригот-
вяше за тържественното погрѣбение; ето-
тини варки и каици поряхъ водитъ на
Въспора къмъ моста на Каракой както
и водитъ на Златния Рогъ до Фенеръ.

Пренасянето на славния покойникъ
отъ Ортакой до Фенеръ бѣше отъ най-
тържественнитъ. Множеството са пред-
вождаше отъ самия началникъ на Бъл-
гарската Черкова, обиколень отъ при-
сѣтствующитъ въ Столицата владичи.
Когато на Ортакой мъртвеца бѣ пре-
насятъ по-край Арменокатолишката и
Арменска черкови, духовенствата облече-
ни въ богати черковни одѣжди излѣ-
зохъ да отдадѣтъ приличнитъ почести
на тогова, когото и самитъ тѣ припо-
навахъ за единъ отъ най-първитъ по-
борници на правдата противъ шарлатан-
ията, — на Евангелието, противъ лжеу-
ченieto на Караказанъ. Въ това сѣщото
време камбанитъ на тѣзи черкови звя-
тѣхъ и оглашавахъ въ околността за
сжпоцѣнната загуба, която прави бъл-
гарския народъ въ лицето на своя лю-
безенъ архипастиръ.

На Фенеръ, скелята бѣше покрита
отъ друго множество Българи и единъ
алай отъ жандарми очаквахъ поgreба-
телния процесъ. Опѣлото са извърши въ
черковицата на Св. Стефана, въ тая чер-
ковица дѣто е служилъ Иларионъ Ма-
кариополски; въ тая черковица дѣто за
първи пѣтъ е продигнхто вълнение
противъ Фенеръ — все пакъ подъ пред-
водителството на Илариона Макариопол-
скаго; въ тая черковица дѣто Иларионъ
Макариополски е билъ честитъ да чѣе
проглашението на независима Българска
Иерархия, дѣто е турнжлъ короната на
Търновския митрополитъ.

Слѣдъ опѣлото, бившия Пиротеки вла-
дика г. Партений каза едно слово върху
живота и дѣлата на бившия Макариопол-
ский. Слѣдъ него г. Ил. Христовичъ каза
друго едно словце съобразно съ обстоя-
телството. Останкитъ на мъртвеца са
оставихъ презъ ноцъта въ черковата и
на утрѣшния день пѣтъкъ, подиръ единъ
парастасъ приготвихъ са да бѣдѣтъ по-

ложени въ студения гробъ. Въ тоя тро-
гателенъ часъ буйния въ витийството
си, сладкодумния въ говора си г. Сла-
вейковъ каза едно такова слово, което
покрѣти сърдцата на всички присѣт-
ствующи . . .

Така би положень въ гроба г. Ила-
рионъ наблизъ до своитъ други двама
сѣритници въ общото дѣло, което само
той би честитъ да види напълно увѣча-
но съ сполука. Така, отъ тримата ос-
новни камъни на новопостановенната
Българска Иерархия ний изгубихми и
последния, който стоеше като сжпо-
цѣнъ споменъ на неотколѣшното минѣло.

По царска заповѣдь:

Арифъ паша, досегашенъ министъръ
на просвѣщенieto, са наименова мини-
стеръ на правосѣдieto; Джевдетъ паша,
досегашенъ Валия въ Янина, са на име-
нова министъръ на просвѣщенieto; А-
кифъ паша, досегашенъ министъръ на
правосѣдieto, са наименова главенъ у-
правителъ на Янинския Вилаетъ; Редифъ
паша, досегашенъ багдатеки Валия, са
наименова командантинъ на третото
тѣло на войската и главенъ управителъ
на Битолския Вилаетъ. — Следъ като
са наименова министъръ на правосѣд-
ieto, Аарифъ паша са представи предъ
Султана за да му благодари и да му
яви, че ще всѣкога вѣрно и точно да
испълнява длъжноститъ си.

— Сафетъ паша, министъръ на вън-
кашнитъ работи, са наградилъ съ ор-
дена *Османие*, украсенъ съ диаманти,
за безбройнитъ заслуги, конто е нап-
равилъ на Правителството. Той ходилъ
завчера на царския къшкъ за да от-
даде благодарноститъ си на Султана за
щедритъ му награждения къмъ него.

— Отсега нататкъ дипломатическото
тѣло ще са събира всѣкой поведѣльникъ
при Сафетъ паша, който живѣе въ яли-
ята си на Канлѣджа.

— Министра на вънкашкитъ работи
испратилъ слѣдующето окръжно писмо
до посланницитъ на чуждитъ сили при
В. Порто:

«Господине, Ваше Превѣсходителство
познавате запретяванията, конто сж ста-
вали относително до пренасянето орж-
жие, военни припаси и револвери въ О-
томанската Държава. Но пакъ отъ нѣ-
колко време насамъ, нѣкои чужди тър-
говци внасятъ въ Турско тия запретени
нѣща, конто, по другитъ мѣста са под-
свояватъ отъ правителството. Съ цѣль
да избѣгнемъ всѣко смущаванье, а ос-
вѣнъ това и въ полза на търговията,
пишж на В. П. и го молиж да издаде
заповѣдитъ си щото торговцитъ да не
преносятъ отсега тия запретени нѣща,
другче тѣ ще бѣдѣтъ изложени на на-
казанието, което споменжхми по-горѣ.»

— Новия американски посланникъ
г.нѣ Мейнардъ, ималъ честъта завчера
да са представи предъ Султана и да
му вржи повѣренитъ си писма. Сафетъ
паша, министъръ на вънкашнитъ работи
и Мюниръ бей, драгоманинъ на Дивана,
присѣтствували на тая ауденция.

— Саидъ паша, варненски управи-
тель, тургналъ за Европа дѣто ще да
стои два мѣсеца.

— Научавами са, че щедрия и родо-
любивия нашъ сънародникъ въ Киши-

невъ, г-нъ Ст. Д. Увалиевъ отетжилъ кхщата си, която има въ Калоферъ, да са продаде и отъ стойността ѝ да са дадхтъ 2500 гр. на Цариградското Читалище, а останалата частъ да са употребѣн за по-скорошното въздигане на български храмъ въ Солунъ, посветенъ на Св.С. Кирила и Методия. Както ни увѣряватъ, г-нъ Увалиевъ вече испратилъ всичкитѣ потребни документи на г-на Ст. Брадински въ Цариградъ, когато и натоварилъ да извърши продажбата и до когото можхтъ да са отнесхтъ желанхитѣ да купхтъ тая кхща.

— Отъ завчера *Неологосъ* и *Траки* въ-етявахъ, че Царското Правителство одобрило избора на иерусалимския новозбранъ патриархъ, г-нъ Иеротей. Това рѣшение, споредъ тия вѣстници, било поднесено на Султана да го потвърди, като издаде особитѣ *Бератъ*.

Като съобщава горното *Ла Тюрки* — вѣстникъ който въ много отношения е доказалъ своя филелинизъмъ, прилага слѣдующето:

«Желателно би било щото свѣдѣнията на нашитѣ събратия Гърци да бждхъ основни, и най-подиръ да са свършеше това не скончаемо питанье за Иерусалимската Черкова.

«Истина е че на новозбрания са прави оппозиция; но въ самата работа, доказано ли е и незаконоността на избору му? Тоя изборъ не ли е станхлъ споредъ предписанията на особития за това уставъ? Отъ друга стърна, кой може увѣри че едно ново избране не ще подигне нови протестации? Иматъ ли претенцията да задоволятъ вкуса на всичкия свѣтъ? Напусто ще са губи време!

«Въ подобни обстоятелства, не е работа да са гледатъ симпатитѣ на този или ози архимандритъ, — довольно е избирателитѣ да са отнесатъ до закона и да знаятъ, ако тоя законъ са почита въ своя духъ и въ своята буква.

«Ако закона е лошъ, нека са промѣни; но ако мислятъ да намѣрятъ и изберхтъ такъвъ духовенъ началникъ, който би угодилъ на всички черковни и мирски членове въ Иерусалимъ, — то патриархеския престолъ ще остане за дълго време празенъ въ Иерусалимъ.»

— Споредъ в. *Едирне*, храненъето на буби общава изобилии ползи на населението въ Одринската областъ. Между това свилохъдцитѣ, обезсърдени отъ другитѣ години, не са извадили довольно буби.

— Въ 16-й брой на *День* ний бѣхми казали че, споредъ както са научавами, станала нѣкаква дисгармония въ българската черкова на Фенеръ и че причината на това билъ бившия врачанский владика г-нъ Аверкий. Единъ нашъ приятель, който са намѣрилъ въ черковата когато са случила тая дисгармония, ни разказва слѣдующето: «После свети Боже въ олтаря са испѣ *Светейшия Български Синодъ*, което трѣбваше отхънъ и пѣвцитѣ да испѣхтъ, а тѣ испѣхъ друго; но нито едното, нито другото е противно на черковнитѣ правила. Вината е у пѣвцитѣ, които трѣбваше да испѣхтъ това щото са испѣя и въ олтаря, както правхтъ и Русеката и Гръцката Черкови, които са управяватъ отъ Синоди, ещо като нашата Българска Черкова, та за това и трѣбвало да са спомене Синода.»

Тулча. — Изъ едно приятелско писмо отъ тоя градъ, ний изваждами слѣдующето:

«Тука всѣкой одобрява вашето мнѣние за основанъето на едно главно българско училище, нъ на нѣкои са иска щото това училище да не е въ Сръдецъ, а въ нѣкой приморски градъ. Въ ещото време хората са питатъ, какъ ще са нареди това училище, като народа е потжалнх до шия въ сиромашия? Споредъ мене, отговора е лесенъ за това послѣднхто. Ако неискати да събирами отъ народа пари за урѣдбата на това училище (разбира се, за сега, не за зданъето), има едно твърдѣ лесно срѣдство, което е: *Нашитѣ Българчета, които сега сж въ чуждитѣ училища, може да са изброятъ най-малко до сто. Като оставхтъ чуждитѣ училища и влѣхтъ въ нашето си, на което може ще предплатхтъ, както и на чуждитѣ, ний ще имамъ главница за обдържанъето на това училище.* Освѣнъ това изначало да ли всѣка епархия не ще спомогне колко-голъ за основанъето на това общенародно училище? Ний не вѣрвами никакъ да откаже нѣкой отъ нашитѣ общини и всѣка, колкото ѝ е възможно, ще спомогне, при всичката сиромашия на днешнхто време. Доста е да са захване работата и да са назначхтъ хората, които ще са турхтъ на чело на тая работа. Колкото за мѣстностъта, азъ не можъ Ви каза нищо рѣшително, защото въ сегашния вѣкъ всѣкой гледа да са докачи до нѣкой приморски градъ, нѣщо което насъ малко интересува въ тоя случай, та и азъ бѣхъ на мѣстине повечето че това училище да е въ Сръдецъ — градъ, който е най-ближенъ до потжалнитѣ въ невѣжество страни изъ нашенско. А училището не ли е да распрѣсна свѣтлинитѣ между тъмнинитѣ? Ако това училище е въ Сръдецъ, то ще пакъ да е всѣкому по-близу до дома, отколкото Цариградъ или другадъ.»

Велесъ. — Пишатъ ни отъ тоя градъ, съ дата 28 Май, 1874:

«Голѣмо вълнуванье владѣе въ българекитѣ духове по цѣлия Солунски Вилаетъ, а знате ли защо? Прочутия Шапкаревъ е извадилъ пакъ на яве питанъето за *бугарщината* и *македонщината*. Кого дѣ срѣщне, тоя апоетолъ проповѣдва началата си и ученъето си, които сж познати на ония наши сънародници що четхтъ вѣстници отъ нѣколко години насамъ. Ако и да има нѣкои послѣдователи — спекулатори като него — той пакъ не може да успѣе, защото всѣкой вече знае, че на сегашно време раздѣленитѣ народи гледатъ да са собиратъ въ едно цѣло, та ние ли — додѣто още са не сме видѣли съединени — ще са раздѣлимъ. Главното е, че нито велеския, нито охридския владци не даватъ внимание на тая международна пропаганда, която, макаръ и да имамъ за смѣхъ и за никаква, може единъ день да принесе вреда на народа ни.

«Велешане съ готовность приеха идеята за основанье на висше народно българско училище въ Сръдецъ, но сѣ са страхуватъ щото и това предложенье да не иде кждѣто са отишле много други — било по това питанье, било по друго. И наистина, не е ли Сръдецъ градъ, който е въ срѣдата на страната у която живѣемъ? Не е ли Сръдецъ, който е на срѣдата между Адриатическо и Черно морета? Не е ли Сръдецъ, който ще стане първъ търговеки и промишленъ градъ въ Туреко, като не подиръ много време ще са съедини хъ въ тоя градъ желѣзнитѣ пѣтица? Освѣнъ това, въ тоя градъ и околноститѣ му, вий ще намѣрите и първобитната българщина непокжтната и не развалена съ чуждитѣ нововово-

ждения. Ще намѣрите естияния; ще извлѣчете и полза за населението, защото учащитѣ са въ това училище щото харчатъ ще го зматъ тѣхнитѣ братия, а не чужденцитѣ. Съ основанъето на едно висше народно училище въ срѣдата на татковината ни, не малко ще са ползува и нашата книжнина, защото едно, ще стане нужда да са приготвятъ и издадхтъ на езика ни потребнитѣ учебници, а друго, тия учебници и други спомогателни книги ще станхтъ по-добри отъ тия що имамъ сега. Като наредимъ едно наше си главно училище, то може поне да бжде и срѣдище за сбиранъето на нашитѣ учени, които дохаждатъ отъ чужбина и които сега нема кадѣ да ходятъ и да са спиратъ. Отъ каквата стърна и да погледнете на работата, всѣ добро ще ви са яви. Желателно е само да не остане всичко съ голи думи, защото ний всѣкога много говоримъ, а когато дойде време за работа малко вършимъ; по нѣкога и нищо не правимъ. Желателно е казвами, поне тоя пѣхтъ, думитѣ да са послѣдватъ отъ дѣла.»

Одринъ. — Съ дата отъ 3 Юния, 1875, едно непознато намъ лице ни пише слѣдующето:

«Съ голѣмо благодарение прочетохъ първитѣ стълпове на послѣднитѣ нѣколко броеве отъ списанъето ви «День», дѣто са говореше за съгражданье на едно високо училище въ нашата татковина. Увѣренъ съмъ при това, че и всичкитѣ мои ученолюбиви еднородци съ отворени рждѣ приехъ тия стълпове и не малко благодарение и тѣ почувствувахъ. Ето питанье, което трѣбва да са слѣдва редовно и непрекъснхто; което трѣбва да дрѣжи първо мѣсто не само въ единъ вѣстникъ, нъ и въ всичкитѣ, които имамъ, и не само въ тѣхъ, нъ и въ мислитѣ на цѣлъ нашъ народъ. Прискърбното е обаче, че такива питання като свѣтканица са явяватъ въ нашитѣ вѣстници, защото като са пораздрѣнка малко нѣщо за тѣхъ, захвърлятъ са послѣ на стърна, и нема вече никой да спомене поне двѣ думи. Защо да правимъ така? не ли всѣко едно нѣщо си има реда и времето? До вчера ние викахме съ гласъ за да распхдимъ отъ бацинията си ония наши безсѣвѣстни врагове, които ни дрѣжѣхъ врзани съ веригитѣ на дивотата; до вчера ние са трѣшкатами и са напанахми да истрѣсимъ отъ грѣба си товара, който не желаемъ освѣнъ да го носимъ; до вчера ние имамъ друга работа, намирахми са въ другъ периодъ. Нъ днесъ когато съ помощта Божия и съ волята на правдолюбивия нашъ Баща са видѣхми избавени, оня периодъ видѣ, нека кажемъ, своето скончение и ето отхожда си, а на мѣсто него ни са представява другъ свѣтлъ и славенъ: такъвъ, който ни кани да обрнимъ внимание къмъ своето напръдванье и възвишаванье. Сега Минерва грѣе съ всичкото свое великопѣние и предъ нашата земя, сега тя тропа на вратата на нашата татковина и иска да ѝ отворимъ за да влѣзе и да ни просвѣти. Благословенъ да бжде Господъ, който ни сподоби да дочакаме такъвъ единъ радостенъ периодъ, който ни продължи днитѣ за да видятъ и нашитѣ очи такава една свѣтла утренина. Прочее защо да стоимъ мртви и безчувствени предъ такъвъ единъ живъ периодъ? защо да стискаме очи предъ такава една приятна свѣтлина? Ако не са моляхме за свиванъето на такъвъ единъ периодъ, то какви бѣха тия подвизи отъ насъ за освобождаванъето ни отъ нашитѣ едновѣрни братя, съ което напавихми само да са смутятъ и огорчатъ тѣхнитѣ спокойни души; ако ли въздихамъ за такива единъ сладки времена, то за-

що не ги посрещаме съ сърдце и сърдце восхитително. Нъ да ли са устѣщае че задоволими тоя периодъ и винаги му заслужаваме защото на всѣкадѣ почти си наредихми училища, та не е нужда за това да са трудимъ повече? ако е така то защо нашитѣ млади не могатъ да намѣрятъ училище за да си свѣршатъ наукитѣ ами ходятъ по чужди земи да трѣсятъ, което не съществува при тѣхния домъ, като харчатъ тамъ двойно и тройно, и си изгубватъ още и езика, та послѣ са припущаватъ да го учатъ пакъ, когото, ако си свѣршвахъ наукитѣ тука, щѣха и да преправятъ и да обработватъ. И така като са вижда неизбѣжно нужно за съграждане на единъ високъ Минервинъ храмъ, който ще бѣде водителъ на другитѣ по-долни такви храмове, и който ще искара синове достойни да прославятъ и въздигнатъ своята окаянна татковина, то питането за това да са не прекъснѣе, ако искаме да са рѣши скоро. Нека са предлага всѣкой денъ, нека са размислява и разискува за него, и не ще са забави деня, въ когото ще рѣкопснемъ всички за неговото рѣшение. А за съграждането на това училище не е никакъ мѣчно, а напротивъ твърдѣ е лесно. Ние кога съднемъ да са хвалимъ, броемъ са до 6 и толкова милиона, а сега нека премислимъ и пресмѣтнемъ ако всѣкой даде по 20 пари колко ставатъ, ако ли по 40 пакъ колко! Като сме убо толкова многочислени, освѣтъ това като си имаме и началство, което да ни бѣде водителъ въ работата, като са намѣрватъ, ако щете още, и на всѣко мѣсто хора учени, които да насрѣчатъ на това народа, що ни въспира отъ да захванемъ днесъ? защо отлагаме работата? Колкото по-скоро бѣде основането на това училище, толкова по-рано ще видимъ неговитѣ ползи; защото както, кога са насади дърво, не са трѣси отъ него още на първия денъ плодъ, нъ са чака до времето, така и то не ще даде изведнажъ своитѣ плодове, нъ слѣдъ нѣколко време ще начне. Слѣдъ всичко това желателно е да не са премѣлчи тоя важенъ и неотложаемъ предмѣтъ, и да не са възлага само на вѣстникари да говорятъ, защото они като повтарятъ нѣколко пѣти, ще го оставятъ, нъ да зематъ участие въ това всичкитѣ по татковината ни учени мѣжбе.»

ВЪНКАШНИ НОВИНИ.

Мѣстнитѣ вѣстници обнародвахъ слѣдующата телеграмма за безпокойствията, които отъ нѣколко време насамъ смущаватъ Гърция:

«Слуховетѣ, пренати напоследѣтъ за излазянето на царя и за дохождането на руски и турски флоти тука, са лишаватъ отъ всѣка истинностъ. Навсѣдѣ изъ Гърция владѣе извънредна тишина; царя, заедно съ фамилията си, е вѣнъ изъ града на едно село, а народа са занимава съ обыкновеннитѣ си работи; правителството работи тихо и последователно, и не са гледа да зема никакви извънредни мѣрки. Другитѣ работи сѣ както ги знаете.»

При това ний можемъ да са увѣримъ още единъ пѣтъ, че зданье здраво не може да са гради на пѣсъкъ; че държава не може да съществува безъ твърди и крѣпки основи; че народъ не може да цѣвти безъ положителни и здрави познания. Гръцкия народъ за зла честъ е лишенъ отъ потребнитѣ качества, и той

е изложенъ на всѣкидневни страдания и безпокойствия.

Една депутация отъ английското Дружество, което има за цѣль да са труди да отгървава различни народи и племена отъ робството, подала единъ мемоаръ на лордъ Дерби, съ който призовавала правителството да земе предварителни мѣрки и да даде край на революцията въ Куба, йоще да унищожи робството и продаването на Мавритъ, което са продължава въ тоя островъ. Депутацията тоже вторично призовавала внимането на правителството за търговията, която са прави съ нѣкои бѣдни и дивы Индийци. Лордъ Дерби отговорилъ, че въ това послѣдното той нема никакво право да са намѣсва, защото индийското правителство само искало да прави тая търговия съ народа си. Колкото за революцията въ Куба, министра казалъ че всѣко вълнение въ тоя островъ не е освѣтъ неприятно за Испания и неинтересно за Съединенитѣ Държави.

Споредъ сърбския вѣстникъ *Застава*, въ Виена са разисквало пакъ за възстановленето на Хърватското кралство.

— Виенския дописникъ на сѣщия листъ вѣстява, че съчинението на г-на Каница *За Българско* е вече напечатанъ и са намѣрва за проданъ по всички книгопродавници въ Виена. Тоя дописникъ са обѣщава да говори други пѣтъ върху тая книга.

РАЗНИ РАБОТИ.

Г-нъ Иванъ П. Саллабашевъ, родомъ изъ Стара-Загора и студентъ на политехниката въ Прага, йоще на 5 Марта (п. к.) държалъ въ крал. Ческо дружество на наукитѣ една сказка изъ математиката, именно: «*За кривитѣ линии, които са описаватъ съ върха на движащия са трижълъникъ.*» Като сгудувалъ кривитѣ линии, които са образуватъ отъ върха на трижълъника, г-нъ Саллабашевъ изнамѣрилъ въ особенни случаи множество интересни свойства на тѣзи линии. *Никой* само отъ тѣзи случаи съставятъ предаването, което българския математикъ е държалъ въ присѣствие на толкова знаменити математици на Ческо, както и на цѣла Австрия (напр. д-ръ професоръ Вейр). Това служи за доказателство на голѣмия талантъ, който има нашия сънародникъ въ математиката, и на трудолюбието му, което бива споено съ таланта. Има йоще една година додѣ свърши и г-нъ Саллабашевъ ще може съ голѣма сполука да замѣсти математическата катедра на каквото да е погорне бѣдѣще българско училище. Ний му честитимъ и му желасмъ добъръ успѣхъ за напредъ.

Познатъ е на читателитѣ ни докторъ Ливингстонъ, прочутия пѣтникъ по Сръдния Африка, починилъ въ полета на своитѣ предирки, обиколень отъ слава на ученъ ратникъ на науката. Минѣлата година, пренесень отъ Африка въ Англия, той би заровень въ родното си мѣсто. Надъ гроба му са викала тоя надписъ: «Тука почива Давидъ Ливингстонъ, филантропъ, пѣтникъ, миссионеръ; неговитѣ останки са пренесохъ чрезъ благочестиви рѣцѣ презъ море.»

«Той са е родилъ на 19-й Марта 1813, а умрѣлъ на 1-й Майя 1873, въ селото Шитамбо Юлата въ Сръдния Африка.»

«Цѣли тридесетъ години той посвети живота си, съ една извънредна неуморимостъ, въ распространяване на евангелската светлина измежду дивитѣ и непросвѣтитѣ жители въ сръдния Африка, дѣто и написа въ послѣдния си часъ слѣдующитѣ редове: «Онона което можъ да притурѣ на ничтожитѣ си дѣла, що съмъ извършилъ презъ живота си, е за помолижъ Всемогъщаго да неспрати бла-

гословенията си вързъ всѣкой челоуѣкъ, билъ Англичанинъ, билъ Американецъ или Турчинъ, щото да може скоро да избави тая страна на човѣчеството изъ ничтожеството въ което са намѣрва.»

При другитѣ вързъ надгробния камикъ на д-ра Ливингстона са гледа и слѣдующия стихъ изъ Евангелието:

«Азъ имамъ и други овцѣ, които не сѣ отъ това стадо. Трѣбва и тѣхъ да слѣдвамъ, защото и тѣ ще чуютъ единъ денъ гласа ми.»

Хора, като Ливингстона, които сѣ посветили живота си въ служба на науката и на човѣчеството, оставатъ безсмъртни во всѣки вѣковъ.

Твърдѣ добръ ни сѣ познати честѣта и слабата, които сѣ спечелили книжовницитѣ въ литературното поле на Англия отъ времето на Валтеръ Скотта; а п сѣ исключение на Валтеръ Скотта и на Дикенса, никой книжовникъ, никой ученъ челоуѣкъ отъ днешната епоха не е спечелилъ съ перото си приходъ приличень на прихода на Попа. Най-голѣмата цѣна която въ днешно време са е дала за една поема са състои отъ 3,000 лири стерлинги. Съ тая цѣна сѣ уцѣпени съчинението *Лалла-рука* и една отъ поемитѣ на Скотта. Попъ е спечелилъ 5,320 лири стерлинги само отъ превода на *Илиадата*.

Шивиятъ не остави Попа да напечатѣ пето едно стихче отъ *Илиадата* преди да са увърѣ че въ царския дворъ сѣ приготвени 1,000 стерлинги помощъ, и Попъ въ предисловието си казва че въ тоя случай той намѣрилъ повече патрони отъ колкото нѣкога-си е намѣрилъ Омиръ, и че ако Омиръ ималъ за партизани и покровители всичкитѣ велики мѣжбе, които сѣ го спослѣдвали въ послѣднитѣ вѣкове, то и Попъ за тоя си преводъ е ималъ за награда едно голѣмо богатство отъ настоящия вѣкъ, «удоволствие доста голѣмо, притуря послѣ английския поетъ, което ма кара да са негрѣжа вече за приема отъ страна на народа.»

Гей е спечелилъ 3,000 лири съ операта си *Беггардъ*. Но той доста време слѣдъ това е ималъ изведнажъ едно количество отъ 20,000 лири, спечелени отъ перото му.

Той умрѣлъ съ единъ приходъ отъ 3,000 лири всички въ фондове.

Кървоветѣ (къртицитѣ) по насъ и до днесъ са гледатъ като вредителни животни, които ровили и правили пакости. Но има много доказателства, че това полезно за семеработника животинъ е потребно за една нива или градина дѣто са намиратъ разни вредителни бубулечки, червен и проч. Единъ човѣкъ въ Швейцария уловилъ около 50 кървовета изъ разни мѣста и, като ги распорилъ, не намѣрилъ въ тѣхъ никаква дира отъ растения, по само остатки отъ червен и бубулечки. Следъ това той направилъ и други опити. Турилъ въ единъ ковчегъ прѣстъ (земѣкъ), корени и растения, бубулечки и червен, както и два кървовета. Подиръ деветъ дни кървоветѣ изѣли повече отъ 1000 бубулечки и червен, и една жива мишка, заедно съ кожата, космитѣ и кокалитѣ и. Отъ това са види, че кървоветѣ не ѣдатъ растенията, а само мѣсото; тѣ би измрѣли ако би имъ останало за храна само корени и трѣви. Дозаказано е още че дѣто нема въ земѣтъ бубулечки и мишки, кърта остава тая земя и отива на друго мѣсто да търси неприятелитѣ на растенията. За това много добръ ще чинатъ нашитѣ ораче и градинари, като престанатъ вече за напредъ да убиватъ това толкова полезно за растѣнията животинъ.

Понеже азъ долуподписания зехъ управлението на тукашната търговека моя кѣща, която преди управяваше г-нъ В. И. Золотовичъ, който заминува за Цариградъ, явѣ съ това на всичкитѣ ни приятели, които може да иматъ зимање-даване съ него, да побжратъ да си видатъ смѣткитѣ и то найкъсно до излѣзъ на идущи мѣсецъ Юний, т. г.

Пловдивъ, Майя, 1875. Д. И. Золотовичъ.

Долуподписания обаждамъ на сичкитѣ добри приятели и читатели, до които се испрати обевление за книгата: «Съкратена История на умственого развивание въ Европа», да побжратъ до една недѣля отъ сега да испрататъ имената на подисанитѣ спомогачи или направо до мене, или до г-на П. П. Карапетровъ, ступанина на *Денъ*, защото книгата се печѣта вече.

Стара-Загора, 1875, Май. А. Т. Илиевъ.